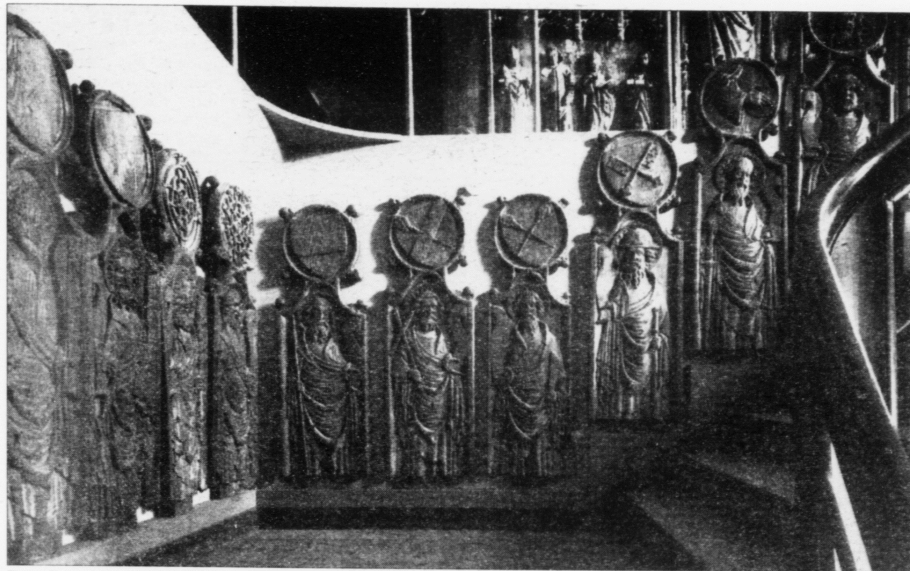

Danska mentamálaráðið tryggjaði sær í tilsegnini frá 1977, at Kirkjubøarstólarnir kundu koma heim, tá ið nýtilig og tíðarhóskandi framsýningarhøli vóru fingin til vega. Á danska tjóðarsavninum hava Kirkjubøarstólarnir staðið í eini trappuuppgongd, sum vit síggja á myndini

Kirkjubøarstólarnir heim eftir drúgvu útlegd

Teir hava bíðað leingi eftir heimferðarløtuni, men um eitt lítið ár koma teir heim aftur, í fyrsta umfari á Føroya Fornminnisavni

Turið Kjølbro

Heimkoman av Kirkjubøarstólunum á hvítusunnun næsta ár, byggir á eina tilsegn frá danska mentamálaráðnum í 1977, um, at føroyingar skuldu fáa savns- og forn lutir aftur, sum vóru fingin til vega við innsavningum í Føroyum alla farnu øld og sum vóruð sendir av landinum á søvn.

Savns lutirnir hava allir sína serstøku søgu, men vit koma ikki uttan um, at Kirkjubøarstólarnir, ið eru frá fyrri helvt av 1400-talinum, eru nakað heilt serstakt í hesum høpi. Og líka síðani postskipið Diana stevndi úr Føroyum til Keypmannahavnar við hesum serliga kirkjuinnbúgvum um jóltíðir í 1875, hava føroyingar, ikki minst Jóannes bóndi Patursson í Kirkjubø, arbeitt fyri at fáa føroyingum stólarnar aftur. Gott og væl hundrad ár skuldu ganga, áðrenn danska rikisstýrið samtykti, at innbúgvioð kundi flytast heim aftur, tó við teirri treyt, at tey komu í hóskandi savnshús, og sløk fjórðingsöld afturat, áður enn teir úr hesi drúgvu útlegd kundu verða latnum føroyingum aftur.

Long søga

Tað var undir stóru umbyggingini í 1874 av sóknarkirkjuni í Kirkjubø, á mannannunni Olavs-kirkjan ella Munkakirkjan,

sum er elsta kirkjan og einasta miðaldarkirkja, ið enn er í brúki í Føroyum, at Kirkjubøarstólarnir vóruð tiknir av embætismonnum og fluttir á tjóðarsavnið í Keypmannahavn at vera. Kirkjubøarstólarnir, ið hava staðið í Magnusarkatedrálinum, tað vit í dag kalla Múrinum, eru myndskryddir lutir av kirkjuinnbúgvum. Eitt stórt savn av træskurðarlist, hvørs líki ikki er varðveitt aðrastaðni í Norðurlondum.

Sambært bókini Kirkjubøarstólarnir og Kirkjubø eftir Knud J. Krogh, savnsverði á tjóðarsavninum í Keypmannahavn, byrjar søgan um, hví gamla innbúgvioð varð tikið úr sóknarkirkjuni longu í 1806. Tá var vandi fyri, at sóknarkirkjan fyrst av brimi. Støðan var so hættislig, at umhugsioð varð at lata kirkjuna fara og í staðin fáa nýggja kirkju at hava gudstænastu í við at endurreisa eina aðra kirkju á staðnum, nevniliga stóru miðaldar dómkirkjuna.

Málið kom so langt, at Føroya Løgting í 1863 samtykti at Múrin varð gjørdur til sóknarkirkju. Næstu árin arbeiddi Dahlerup, arkitektur, við at gera uppskot til, hvussu hetta kundi gerast, og við at útvega figgarligt grundarlag til tess, at uppskotið kundi gerast til veruleika. Men atlanin datt niður fyri hóast nær-

um allur peningurin varð fingin til vega. Tí varð aftur hugsað um at fara at umvæla gomlu sóknarkirkjuna. So varð, og stórt orðaskifti og brævaskifti millum ymsk, ið høvdu við málið at gera, stóðst av atlanini.

Undrunarvert

Um hetta mundið í seinnu helvt av 19. øld var stórusansur ikki veittur forn lutum aðra staðni í Norðurlondum, og nógv virðismikið fór av teirri grund fyri skjeyti. Knud J. Krogh, savnsverður, undr-

ast á, hvussu stórus dentur varð lagdur á at varðveita tað gamla innbúgvioð í kirkjuni. Tað bar prógv um ein fyrri samtiðina sjáldsama stóran ans fyri forn lutum hjá teimum, sum høvdu málið um hendur.

Tá ið umbyggingin av sóknarkirkjuni var liðug, var hon ikki til at kenna aftur, og í endurminningum Jóannes bónda, Tættir úr Kirkjubøar søgu, skilst, at sóknarfólkið var ikki so fegið um broytingina. Tá ið kirkjan aftur varð umvæld fyri gott og væl triati árum síðani, fekk hon sitt upprunaliga snið og sína útsjónð aftur.

Til avlops

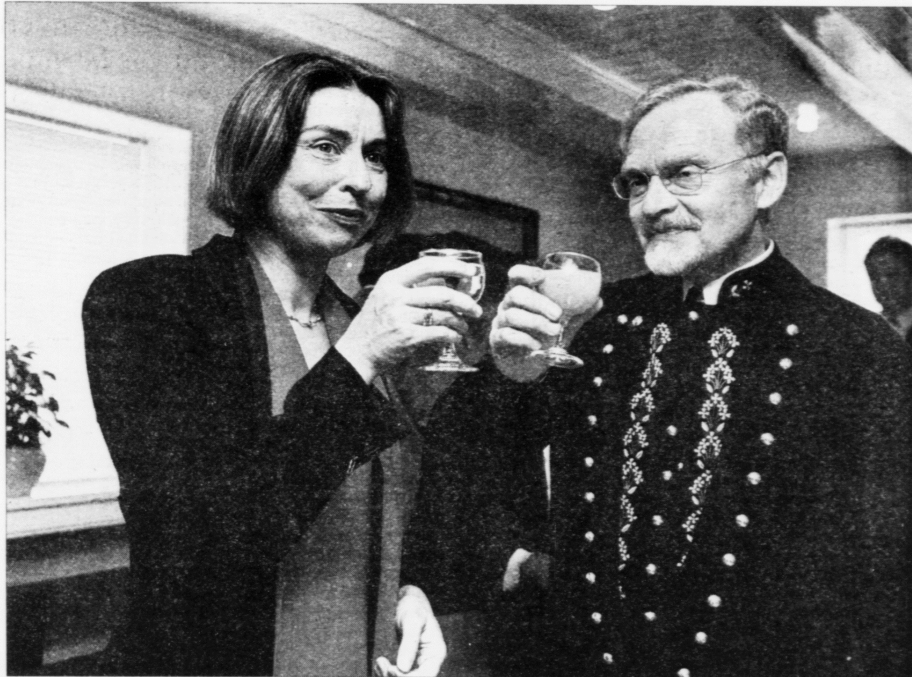
Eftir umbyggingina í farnu øld komu fólk, eitt nú V. U. Hammershaimb, próstur, til ta sannføring, at gamla kirkjuinnbúgvioð hóskaði ikki til nýgotiska stílin, sum sóknarkirkjan hevði fingið. Hammershaimb vildi frá danska Kirkju- og kenslumálaráðnum hava at vita, hvat skuldi henda við hesum innbúgvum, ið nú var til avlops, "disse ubrugelig Sager, som ere tagne fra den gamle Kirke og for Tiden opbevare i Lagtingets Udvalgsverelse".

Soleiðis komu Kirkjubøarstólarnir til Danmarkar í februar í 1876 á Det Kongelige Museum for de Nordiske Oldsager, núverandi tjóðarsavnið, har teir hava verið síðani. Til fyrri ikki so nógvum árum síðani vóru stóla- og pultavangarnir og somuleiðis biskupsstólurin við í føstu framsýningunum hjá danska tjóðarsavninum. Kirkjubøarstólarnir hava

verið á framsýningum í Onglandi og Noregi, og eina ferð í Føroyum. Tað var í sambandi við herferðina Føroyar í fokus í Keypmannahavn í 1986, at Føroya Fornminnisavni í Listaskálanum í Havn vísti hetta søgulig innbúgvioð fram fyri Føroya fólk. Men tá ið eingi framsýningarhøli framvegis vóru til taks, sum tilsegnið frá danska mentamálaráðnum frá 1977 ásetti, máttu Kirkjubøarstólarnir eina ferð enn av landinum at bíða eftir heimferðarløtuni. Henda løtan er loksins komin.

Avtalan, ið hósdagin varð undirskrivað millum Signar á Brúnni, landsstýrismann í mentamállum, og Elsebeth Gerner Nielsen, mentamálaráðharran, ber við sær, at hópur av forn lutum, ið í síni tíð eru tiknir úr Føroyum á søvn í Danmark, koma heim aftur. Har teljast Kirkjubøarstólarnir avgjørt millum teir fremstu. Spurningurin er so, hvussu leingi stólarnir verða í varðveitslu á Føroya Fornminnisavni í Hoyvík, til teir koma aftur til Kirkjubøar, haðani teir vóruð tiknir og fluttir á sinni. Men stendur tað til landsstýrismannin í mentamállum og fólk í Kirkjubøar sókn, koma stólarnir aftur á staðið, teir vóruð tiknir. Sum Páll Patursson, bóndi í Kirkjubø, segði við Sosialin ígjár.

- Navnið stendur á stólunum. Tað, sum lænt er, eigur at berast aftur. Kirkjubøstólarnir hava verið í Danmark til láns og teir skulu aftur til Kirkjubøar at standa. Fyrr eru teir ikki komnir heim.

Tað var ein søguligur dagur hósdagin 10. juni í 1999, tá ið landsstýrismaðurin í mentamállum, Signar á Brúnni, og Elsebeth Gerner Nielsen, undirskrivaðu avtalu um, at savnslutir úr Føroyum kunnu koma heim aftur eftir 125 ára útlegd. Mynd: Jens Kristian Vang